

υψίστης σημασίας. Εξάλλου η Σοβιετική Ένωση, έχοντας ήδη προβλήματα στα σύνορα της με το Αφγανιστάν και την Κίνα, ήταν φυσικό να αναζητά τουλάχιστον καλές σχέσεις με την άλλη γείτονα χώρα, την Τουρκία.

Συγκεκριμένα, την περίοδο του αμερικανικού εμπόργκο προς την Τουρκία, οι Σοβιετικοί επιχείρησαν συστηματικά να προσεγγίσουν τους Τούρκους, αξιοποιώντας με αυτό τον τρόπο το κάπως ψυχρότερο κλίμα στις σχέσεις ΗΠΑ-Τουρκίας. Η νέα αυτή δυναμική που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ουσιαστική τουρκόσοβιετική προσέγγιση θα αποτελέσει και ένα από τα επιχειρήματα των υπερμάχων της άρσης του εμπόργκο στην Ουάσιγκτον. Την ίδια ώρα, το ρωσικό πρακτορείο ΤΑΣΣ, ο εκφραστής των επίσημων σοβιετικών θέσεων, στις αναφορές του στο κυπριακό δε μιλούσε για την τουρκική εισβολή και κατοχή αλλά για το πραξικόπημα, ενώ την ίδια επιλεκτική αναφορά έκανε και στην περίπτωση δηλώσεων Κυπρίων αξιωματούχων<sup>93</sup>. Όπως υποστηρίζει βάσει προσωπικών του εμπειριών και το πρώην στέλεχος του ΑΚΕΛ Ανδρέας Φάντης «Όσο πρόθυμοι και βοηθητικοί στάθηκαν οι Σοβιετικοί στις δραστηριότητες και τις κινητοποιήσεις που οργανώσαμε για καταδίκη του πραξικοπήματος, με έκπληξη μας σημειώσαμε την επιφυλακτικότητα μέχρι αρνητική θέση των ίδιων συντρόφων στις προσπάθειες μας να οργανώσουμε παρόμοια συγκέντρωση για καταδίκη της εισβολής της Τουρκίας. Δεν υπερβάλλω καθόλου, καταθέτοντας ως προσωπική μαρτυρία, ότι εκβιάσαμε μπορώ να πω τη συγκέντρωση των

<sup>93</sup> Σε συζήτηση στη Βουλή των Αντιπροσώπων με αφορμή τις επετείους της εισβολής και του πραξικοπήματος, το ΑΚΕΛ τόνιζε, «Μερικοί μας θέλουν να ξεχάσουμε το χουντοφασιστικό πραξικόπημα και την ΕΟΚΑ Β' και να θυμούμαστε μόνο την εισβολή του τούρκικου Αττίλα. Δεν είναι όμως, δυνατό να δεχτούμε κάτι τέτοιο. Πως μπορεί να διαχωριστεί το ένα έγκλημα από το άλλο, όταν όλος ο κόσμος ξέρει, ότι το ένα είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένο με το άλλο, ότι και τα δυο μαζί αποτελούν ένα δίδυμο έγκλημα κατά του λαού μας, εμπνευσμένο, οργανωμένο και χρηματοδοτημένο από τον ίδιο ιμπεριαλιστικό εγκέφαλο, τη ΣΙΑ και τους πιο αντιδραστικούς κύκλους του ΝΑΤΟ;» βλ. Ομιλία Εζεκία Παπαιωάννου στη Βουλή των Αντιπροσώπων, Δ' Κοινοβουλευτική Περίοδος-Σύνοδος Γ', 14 Ιουλίου 1984.

Κυπρίων φοιτητών. Κι' όταν τελικά μπορέσαμε να κάμουμε τη συγκέντρωση, αυτή δεν ήταν τόσο πετυχημένη όσο η προηγούμενη για καταδίκη του πραξικοπήματος. Απουσίαζαν από τη δεύτερη οι εκπρόσωποι των καθηγητών και των ξένων φοιτητών. Την παρακολούθησαν 1-2 του Διεθνούς Τμήματος και αυτοί για να καταγράψουν τι θα ελέγετο στη συγκέντρωση. Ήταν φανερό ότι η επίσημη θέση της Σοβιετικής Ένωσης δεν ήταν καταδικαστική της τουρκικής εισβολής. Αυτή η θέση της ηγεσίας της Σοβιετικής Ένωσης επιβεβαιώθηκε και αργότερα μέσα στο Σεπτέμβρη όταν αντιπροσωπεία του ΑΚΕΛ, είχαμε συνομιλίες με το Διεθνές Τμήμα και τα πράγματα οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο με αποτέλεσμα να μη γίνει δυνατή η έκδοση κοινού ανακοινωθέντος, πράγμα που αποφεύχθηκε κυριολεκτικά το τελευταίο λεπτό, με δική μου συμβιβαστική πρόταση που έγινε δεκτή»<sup>94</sup>.

Οι Σοβιετικοί αντιτάχθηκαν κατά καιρούς σε διχοτομική λύση του κυπριακού, όχι για να ενισχύσουν τις θέσεις της ελληνοκυπριακής πλευράς, αλλά γιατί ήταν πεπεισμένοι ότι η διχοτόμηση θα οδηγούσε μοιραία την Κύπρο στους κόλπους του ΝΑΤΟ. Οι Σοβιετικοί δε θα άφηναν όμως ποτέ το κυπριακό να σταθεί αιτία ώστε να θέσουν σε κίνδυνο τις σχέσεις τους με την Τουρκία. Η αντίδραση της Σοβιετικής Ένωσης στην ανακήρυξη «κράτους» στη κατεχόμενη Κύπρο εκδηλώθηκε τρεις μέρες μετά την παράνομη ενέργεια Ντενκτάς και έγινε υπό τύπον ανακοίνωσης του Πρακτορείου ΤΑΣΣ. Την ίδια όμως ώρα, ο υπουργός εξωτερικών της χώρας, αρνήθηκε να συναντήσει τον Κύπριο πρέσβη στη Μόσχα ο οποίος θα του επέδιδε σχετικό μήνυμα του προέδρου Κυπριανού αναφορικά με την ενέργεια του Ντενκτάς<sup>95</sup>. Αξίζει

<sup>94</sup> Βλ. Ανδρέα Φάντη, σ. 183.

<sup>95</sup> Ο Σοβιετικός υπουργός εξωτερικών αρνήθηκε να συναντήσει το Κύπριο εκπρόσωπο προφανώς για να αποφευχθεί η έκδοση ανακοίνωσης από το Υπουργείο Εξωτερικών της χώρας για το περιεχόμενο της συνάντησης. Η τακτική που ακολουθείτο από το Υπουργείο Εξωτερικών της Σοβιετικής Ένωσης